

OULAISTEN SÄHKÖISTÄMINEN

SÄHKÖÄ MAALLE

Oulaisissa ensimmäiset sähkökokeilut tehtiin Haganin höyrysaamalla aivan 1900-luvun ensimmäisinä vuosina, mutta yksityisiin koteihin sähköä oli saatavilla vasta vuonna 1905, kun Björklundin mylly aloitti sähköntuotannon. 1900-luvun alussa käyntiin lähtenyt maaseudun sähköistäminen sai vauhtia kuitenkin vasta vuonna 1918, jolloin petrolipula sai monen maaseudun asukkaan kääntymään sähkövalon puoleen. Tuolloin kirkolla jakoivat sähköä Maunulan mylly sekä Oulaisten Puutavara Oy:n saha. Lehtopäässä sähköä saatiin Lehtopään myllystä ja Petäjäskoskella Männistön myllylaitokselta. Matkanivan sähköistyshankkeet alkoivat vuoden 1920 tienoilla, kun kylän saha- ja myllyosuuskunta aloitti sähköntuotannon.

Vuonna 1940 Maunulan myllyn kehittämän sähköenergian määräksi ilmoitettiin 89 000 kWh:a, mistä 60 000 oli kehitetty vesivoimalla ja 29 000 kWh:a polttomootorilla. Tällöin Maunulan mylly oli myös kirkonkylän ainoa sähkön tuottaja, sillä Yhtyneet Sahat Oy oli lopettanut sähkönjakelun yksityisille kuluttajille kesällä 1938. Sota-aikana Maunulan myllyssä jouduttiin turvautumaan puukaasun käyttöön öljynpuutteen vuoksi.

HIDASTA SÄHKÖISTÄMISTÄ

Käytännön vaikeuksien lisäksi sähköistämistä hidastivat ihmisten ennakkoluulot. Niinpä vielä sähköntulon jälkeenkin monet tyytyivät muun muassa omatekoisiin karbidilamppuihin tai kulkemaan iltapimeällä päresoihdun kanssa. Yleensäkin haja-asutusalueilla sähkö oli vielä harvinainen, ja sähkövalo otettiin säästäväisyssyistä usein vain asuinhuoneisiin. Pienten myllyvoimaloiden toimintaan liittyi myös omia erityispiirteitä. Esimerkiksi Matkanivasta muisteltiin seuraavaa:

Valoja annettiin vain määräaikoina, aamuisin kello viidestä siihen asti kun päivänvalo tuli riittävän suureksi. Iltaisin ne tulivat, kun alkoi hämärtymään ja paloivat sitten kello kymmeneen, jolloin virta katkaistiin. Iltamatilaisuuksiin, seuroihin yms. tilaisuuksiin sai ylimääräiset valot kahteentoista asti. Sammutusmerkki annettiin aina 15 min. ennen sammutusta, ja se oli merkki myös mennä nukkumaan tai lähteä kotiin ”talolta” tai seuroista.

Oulaisten sähköistäminen sai vauhtia 1940-luvun lopulla sen jälkeen, kun Revon Sähkö Oy perustettiin vuonna 1946. Kun vielä vuonna 1941 paikkakunnan sähköistysaste oli vain noin 16,5 prosenttia, lähenteli se jo 70 prosenttia vuonna 1950.